

Få filmer har gjort så mycket för den svenska uppfattningen av ett perfekt dekorerat julhem som Ingmar Bergmans fyrfaldigt Oscarsbelönade *Fanny och Alexander* från 1982.

äg den barnfamilj som i december inte får trilskas med läckande klistertuber på borden och glitter som fastnar under strumporna. Hur många tomtar tillverkade av rödmålade hushållsrullar med påklistrat bomullsskägg bärs inte hem från förskolorna den närmaste tiden. Julen är en dekorationernas högtid.

Frågar man sökmotorn på nätet om tips på julpynt att göra själv får man 124 000 träffar. I antikaffärerna skyltas det med antika julgransprydnader, Heisnertomtar och glöggmuggar. Under december säljer stadsauktionerna julporslin till priser de aldrig kommer i närheten av under andra tider på året. Loppisarnas julpyntsförsäljning är en högtidsstund dit många entusiaster köar timmavis för att vara först.

FÖRTROLLADE AV GLITTER

Denna fascination måste såklart komma någonstans ifrån. Hur länge har vi varit förtrollade av julpyntets glitter och spegelblanka ytor? Inte så länge som man kan tro.

Det är egentligen först under 1800-talets andra hälft som julen som vi känner den i dag börjar ta form. Den första klädda inomhusgranen i Sverige möter vi visserli-

Venedig är inte nödvändigtvis en stad man förknippar med julgranar, men från Murano kommer denna 34 cm höga glasgran. Såld på Bukowskis 2010 för 1 625 kr.

gen redan 1741 hos familjen Tessin på Sundby i Södermanland. Då kläddes den med saffranskringlor, äpplen och vaxljus. Men det skulle dröja mer än hundra år innan traditionen med inomhusgran spred sig till de bredare folklagren. Från herrgårdar och prästbostäder spred sig traditionen för att bli ordentligt utbredd först runt 1800-talets slut. Då var det oftast mindre bordsgranar som fanns hos gemene man. Hade man mycket litet utrymme hängde man den rent av i taket.

INSPIRERADE AV DROTTNINGEN

1848 publicerades en bild på drottning Victoria av England med sin familj som firar jul på slottet Windsor. I centrum på ett bord står en stor julgran. Den dignar av dekorationer. Denna bild räknas allmänt som startskottet för inomhusgranens spridning i Europa.

I och med att julgranen flyttade in i hemmen blir efterfrågan på dekorationer större och större ju längre decennierna går. I den tyska staden Lauscha grundas en blomstrande glasindustri redan vid 1500-talets slut. Under 1700-talet och framför allt 1800-talets början blir produktionen av glasprydnader att hänga i julgranen en av ortens huvudindustrier. Från början var det enbart julgransdekorationer i form av frukt och nötter som tillverkades. Med tiden utvecklades formerna och man började tillverka glaskulor i form av musikinstrument, soldater och stjärnor. Mot slutet av 1800-talet hade repertoaren utvecklats >

